

УДК 334.722.01:338.2

Колісник Г.М.
кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і аудиту
Ужгородського національного університету

ВИБІР МЕТОДІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО СЕКТОРУ

SELECTION OF COST METHODS OF STATE REGULATION OF THE BUSINESS SECTOR

АНОТАЦІЯ

У статті з'ясовано, що державне регулювання економіки є результатом усвідомлення активної ролі держави стосовно ринкової економіки. Доведено, що більшість дефініцій державного регулювання містять в собі різні ключові акценти, зокрема: сукупність заходів, методів, інструментів державного впливу, об'єкти регулювання, цілі регулювання. Тому, державне регулювання доцільно розглядати з позиції трьох підходів – системного, структурного та процесного з урахуванням відповідних акцентів. З'ясовано, що для забезпечення економічних відносин потрібні суб'єкт та об'єкт. Суб'єктом державного регулювання є держава, об'єктами державного регулювання економіки також можуть бути регіони, галузі та сектори економіки. Досліджено, що до обов'язкового механізму державного регулювання економіки необхідно також включити мету та завдання. У статті зазначено, що у сфері державного регулювання економіки застосовують правові, адміністративні, економічні, а також специфічні методи, які класифікуються на прямі та непрямі.

Ключові слова: підприємницький сектор, державне регулювання витратами, механізму державного регулювання економіки, мета державного регулювання, завдання державного регулювання, методи державного регулювання, прямі методи, непрямі методи.

АННОТАЦИЯ

В статье установлено, что государственное регулирование экономики является результатом осознания активной роли государства в отношении рыночной экономики. Доказано, что большинство дефиниций государственного регулирования включает в себя различные ключевые акценты, в частности: совокупность мероприятий, методов, инструментов государственного воздействия, объекты регулирования, цели регулирования. Поэтому, государственное регулирование целесообразно рассматривать с позиции трех подходов – системного, структурного и процессного с учетом соответствующих акцентов. Установлено, что для обеспечения экономических отношений нужны субъект и объект. Субъектом государственного регулирования является государство, объектами государственного регулирования экономики также могут быть регионы, отрасли и сектора экономики. Доказано, что к обязательному механизму государственного регулирования экономики необходимо также включить цели и задачи. В статье указано, что в сфере государственного регулирования экономики применяют правовые, административные, экономические, а также специфические методы, которые классифицируются на прямые и косвенные.

Ключевые слова: предпринимательский сектор, государственное регулирование затратами, механизма государственного регулирования экономики, цель государственного регулирования, задачи государственного регулирования, методы государственного регулирования, прямые методы, косвенные методы.

ANNOTATION

The paper revealed that government regulation of the economy is the result of understanding the active role of the state in relation to the market economy. It has been proved that most definitions of state regulation contains different key focus, including: a

set of activities, methods and instruments of state influence regulation facilities, entire regulation. Therefore, regulation – should be considered from the perspective of three approaches – systematic, structural and process for the appropriate accents. It was found that for economic relations need subject and object. The subject of government regulation is the state, the objects of state regulation of the economy may also be regions and industry sectors. Researched that the obligatory mechanism of state regulation of the economy must also include goals and objectives. The article states that in the state economic regulation applying legal, administrative, economic, and specific methods which are classified into direct and indirect.

Keywords: business sector, regulation costs, mechanism of state regulation of the economy, purpose of government regulation, task of state regulation, state regulation methods, direct methods, indirect methods.

Постановка проблеми. На сучасному етапі економічного розвитку і формування інформаційного суспільства процеси державного регулювання економіки мають бути підпорядковані сучасним тенденціям. Відповідно, потребують перегляду існуючі наукові підходи до методичної основи здійснення регулювання економіки з боку держави з метою цілеспрямованого впливу на окремі сектори, комплекси та галузі.

Поняття «регулювання» походить з латини і означає «підпорядкування певному порядку». Світова економічна думка, визначаючи сутність державного регулювання економіки, в широкому розумінні поняття державного регулювання економіки трактує як державне втручання; у звуженій інтерпретації в поняття державного регулювання включають лише адміністративно-правову регламентацію підприємницької діяльності, що не відображає повною мірою сутність процесів державного регулювання [1, с. 3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методам управління витратами присвячено багато наукових робіт як зарубіжних, так і вітчизняних вчених. Великий внесок у вивчення цього питання внесли такі економісти, як: Г. Козаченко [2], Г. Партин [3], А. Турило [4], Ю. Цал-Цалко [5], А. Череп [6] та інші. У наукових джерелах розглядаються різні підходи до визначення категорії «метод»: спосіб пізнання, дослідження об'єктів, явищ, прийом, спосіб або характер діяльності, або як систему правил і прийомів до вивчення явищ і закономірностей, шлях, спосіб досягнення пев-

них результатів у пізнанні і практиці, прийом теоретичного дослідження або тактичного здійснення чого-небудь.

Так наприклад, А. Череп [6] в монографії «Управління витратами суб'єктів господарювання» (Ч. I) окремим пунктом розглядає питання концептуальних основ управління витратами (концепція ланцюжка цінностей, концепція трансакційних витрат, концепція АВС) і окремим пунктом – функції управління витратами. Г. Партин в монографії «Управління витратами підприємства: концептуальні засади, методи та інструментарій» [3] – розглядає концептуальні засади управління витратами і цілий розділ присвятив методам управління витратами підприємства (модель «витрати – обсяг діяльності – прибуток», управління витратами по центрам відповідальності, нормативний метод контролю операційних витрат концепція «кайзен» і «якраз вчасно»). Г. Козаченко та інші в монографії «Управління витратами підприємства» [2] окремим пунктом розглядають концепції і методи управління витратами. Примітні також публікації, що стосуються проблеми методології витрат.

Однак, в їх розробках, при належному функціональному підході, недостатньо з'ясовано методи і форми управління витратами суб'єктів підприємництва. Адже методи обліку витрат не входять в систему управління витратами і є самостійними елементами моделі управління витратами підприємництва.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Методи управління окремими об'єктами відображають їхню специфіку, внаслідок чого для кожного окремого об'єкта управління вони унікальні. В управлінні витратами метод управління розглядають як сукупність прийнятих допущень, цілей і процедур, призначених для реалізації функцій управління витратами. Методи управління для кожного об'єкта управління є спеціальними й навіть специфічними, а іноді, як у разі із витратами, унікальними [11]. В управлінні витратами використовують різноманітні методи управління. Кожен із методів має свої переваги та недоліки, а також специфічну сферу використання. Розмаїття методів зумовлює потребу в розгляді їх сутності, переваг та недоліків, а також умов застосування в діяльності підприємства.

З вищенаведеного видно, що наявні методи управління витратами багато в чому мають загальні ознаки. До них належать: мета, яку вони переслідують, інструмент її досягнення, можливість впливу на процес формування фактичних значень керованих показників. Основні розбіжності виражені в тих специфічних завданнях, що ставляться в конкретному випадку для досягнення головної мети та специфічному інструменті для виконання цих завдань.

Проведення нових технологій на вітчизняних підприємствах потребує перегляду багатьох існуючих нормативних витрат і зумовлює необ-

хідність розробки нового методу в управлінні ними. Сьогодні перед кожним підприємством стоїть питання про вибір оптимального методу управління витратами, на базі якого можливо впровадити такий контроль, що дозволить збільшити ефективність діяльності підприємства.

Процес управління передбачає цілеспрямований вплив на об'єкт з наперед визначеною метою, рівень досягнення якої дає підстави для визначення загального ефекту від управління витратами. Управління як специфічний процес передбачає наявність прямого та зворотного зв'язків, які спрямовані на отримання інформації щодо вибору одного чи декількох методів або системи методів впливу на витрати.

Характеризуючи сучасні методи управління витратами та можливість їх безпосереднього застосування на вітчизняних підприємствах, необхідно враховувати багато методологічних та практичних аспектів їх використання, оскільки пряме копіювання та використання окремих з них показує їх неефективність при досягненні запланованих цілей. Також, сучасні методи управління витратами характеризуються наявністю декількох засобів використання окремого методу як у межах підприємства, так і у галузі. На нашу думку, це зумовлено наявністю, появою та зміною широкого кола внутрішніх чинників (технологій, способів виробництва і т.п.) та чинників зовнішнього середовища, що вимагає від процесу управління витратами мобільності, гнучкості, здатності самозмінюватись та визначати найоптимальніші методи, які стають запорукою зменшення витрат та оптимізації використання ресурсів.

Мета статті полягає у визначенні ефективного підходу до системи методів управління витратами суб'єктів підприємництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. На думку сучасних дослідників, державне регулювання економіки є результатом наукового усвідомлення активної ролі держави стосовно ринкової економіки [7, с. 64], при цьому більшість дефініцій державного регулювання містить в собі різні ключові акценти, зокрема сукупність заходів, методів, інструментів державного впливу; об'єкти регулювання (господарське життя суспільства, соціальні процеси, сектори економіки, відтворювальні процеси в економіці, певні ринки тощо); цілі регулювання. Взагалі державне регулювання з економічної точки зору визначають як систему знань про сутність, закономірності дії та правила застосування типових методів та засобів впливу держави на хід соціально-економічного розвитку, спрямованих на досягнення цілей державної економічної політики [8, с. 14].

Деякі науковці розглядають державне регулювання як управління соціально-економічним розвитком країни, тобто сукупність заходів державного впливу на об'єкти і процеси з метою певного спрямування господарської діяльності суб'єктів національної економіки, узгодження

їхніх інтересів і дій для реалізації певних цілей [9, с. 25]. Відповідно, державне регулювання доцільно розглядати з позиції трьох підходів – системного, структурного та процесного з урахуванням відповідних акцентів (рис. 1).

Державне регулювання – це система заходів держави задля забезпечення виконання своїх функцій [10, с. 304]. Що стосується правових поглядів, то на думку Н. Саніахметової, державне регулювання – це заснована на законодавстві одна з форм державного впливу на економіку шляхом встановлення та застосування державними органами правил, спрямованих на коригування економічної діяльності фізичних та юридичних осіб, що підтримується можливістю застосування правових санкцій при їх порушенні [11, с. 17]. Що стосується державного регулювання господарської діяльності як лише одного із напрямів державного регулювання, то, на думку І. Кравець, регулювання господарської діяльності – це встановлення уповноваженими органами господарського керівництва умов здійснення цієї діяльності суб'єктами господарювання всіх форм власності з метою гарантування свободи підприємництва, обмеження монополізму з захисту економічної конкуренції, з одно-

часним здійсненням контролю за дотриманням встановлених правил, норм і застосування відповідальності за їх порушення. У свою чергу, контроль є необхідною складовою регулювання [12, с. 40–41]. На думку О. Гарагонич, державне регулювання господарської діяльності в ринковому господарстві можна визначити як систему типових заходів законодавчого, виконавчого і контролюючого характеру, які здійснюються уповноваженими державними установами і спрямовані на скерування суб'єктів господарської діяльності в напрямі, необхідному для досягнення необхідного соціально-економічного результату [13, с. 36].

Найбільш загальною і такою, що органічно поєднує теоретичну та практичну складові єдиного механізму державного регулювання, можна вважати інтерпретацію державного регулювання з точки зору теорії та практики, оскільки, з теоретичного погляду, державне регулювання економіки – це система знань про сутність, закономірності дії та правила застосування типових методів та засобів впливу держави на хід соціально-економічного розвитку, спрямованих на досягнення цілей державної економічної політики; а з практичного

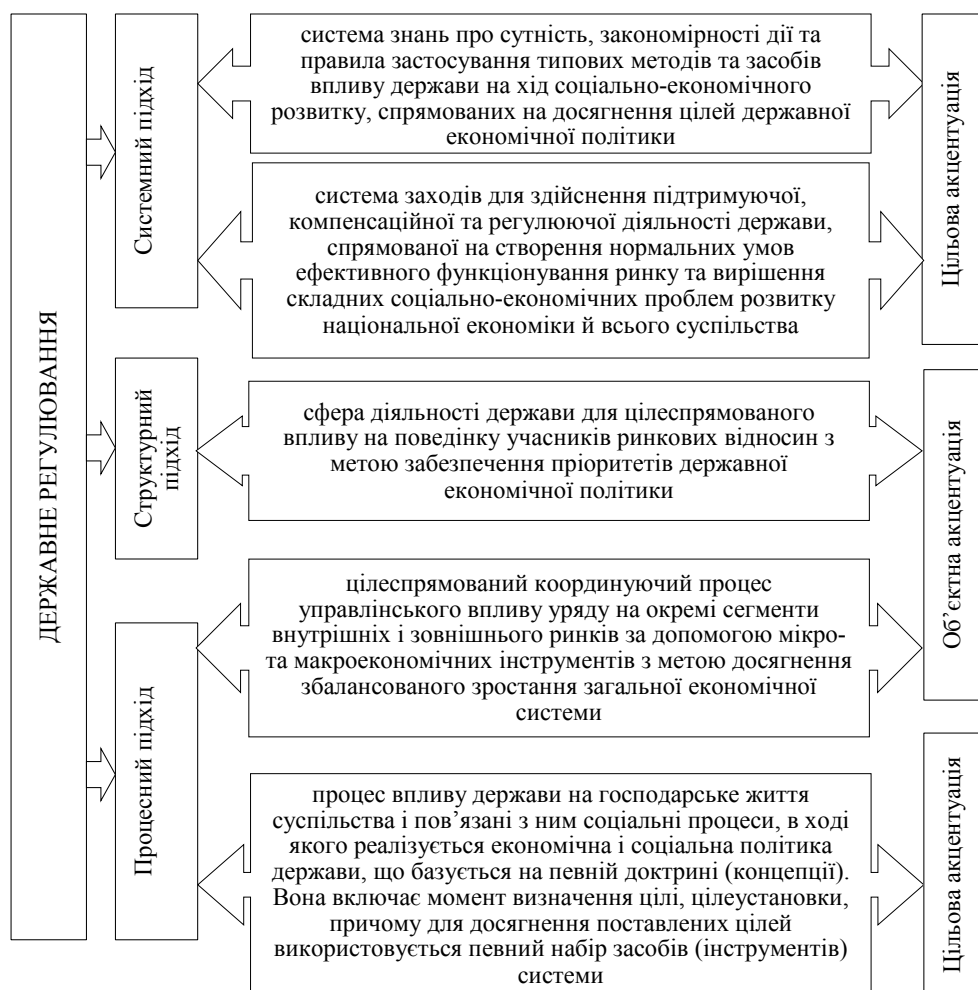

Рис. 1. Концептуальні наукові підходи до розуміння державного регулювання
Джерело: Складено автором за [8]

погляду, державне регулювання економіки – сфера діяльності держави для цілеспрямованого впливу на поведінку учасників ринкових відносин з метою забезпечення пріоритетів державної економічної політики [8, с. 51].

Державне регулювання є частиною механізму державного управління, який провідними вітчизняними економістами визначається переважно з позицій системного підходу (табл. 1).

Для забезпечення цих економічних відносин потрібні суб'єкт (виходячи з цього визначення – це держава), та об'єкт (як найменше це підприємства, населення, інші країни та міжнародні інституції). Об'єктами державного регулювання економіки також можуть бути регіони, галузі та сектори економіки. Отже, обов'язковими елементами механізму державного регулювання

економіки є суб'єкти та об'єкти. Суб'єктами державного регулювання економіки було визначено Президента України, Кабінет Міністрів України, Верховну Раду України, державні органи виконавчої влади різних рівнів, Національний банк України, Антимонопольний комітет України, Фонд державного майна України, об'єднання, союзи та асоціації. Державне регулювання економіки спрямовано на досягнення певного результату, воно має цільову спрямованість.

Обов'язково до механізму державного регулювання економіки необхідно також включити мету та завдання. Основну мету державного регулювання економіки пропонуємо сформулювати так: забезпечення сприятливих умов для сталого економічного розвитку та подальшого економічного зростання в Україні, досягнення

Таблиця 1

Визначення поняття механізму державного управління

Автор	Сутність визначення	Джерело
Атаманчук Г.В.	інструмент реалізації функцій держави та її виконавчої влади	Атаманчук Г.В. Теорія державного управління [Текст] : курс лекц. / Г.В. Атаманчук. – 3-е изд., доп. - М.: ОМЕГА-Л, 2005. – 584 с. [14, с. 151]
Бакуменко В.Д.	практичні заходи, засоби, важелі, стимули, за допомогою яких органи державної влади впливають на будь-які суспільні відносини з метою досягнення поставлених цілей	Бакуменко В. Д. Виявлення комплексу проблем державного управління процесами європейської та євроатлантичної інтеграції України, розробка пропозицій щодо вдосконалення системи державного управління цими процесами: наук.-дослід. роб. / В.Д. Бакуменко, Д.О. Безносенко. – К. : НАДУ ; Центр навчання і досліджень з європейської та євроатлантичної інтеграції України. – 41 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.naraeurostudies.org.ua/2-2.rtf [15]
Кравченко О.М.	комплексна система державного управління, складовими якої є конкретні механізми управління (економічний, мотиваційний, політичний, правовий тощо), які в сукупності здатні забезпечити збалансоване та ефективне функціонування єдиного державного механізму	Кравченко О.М. Теоретичні підходи до визначення поняття «механізм державного управління» / О.М. Кравченко // Державне управління: удосконалення та розвиток: електрон. наук. фах. вид. – 2009. – № 3. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.w.dy.nauka.com.ua/index.php?operation=1&iid=56 [16]
Малиновський В.Я.	сукупність засобів організації управлінських процесів та способів впливу на розвиток керованих об'єктів із використанням відповідних методів управління, спрямованих на реалізацію цілей державного управління	Малиновський В.Я. Державне управління : [навч. посіб.] / В.Я. Малиновський. – вид. 2-ге, доп. та переробл. – К. : Атіка, 2003. – 576 с. [17]
Рудницька Р.М.	штучно створена складна система, призначена для досягнення визначених цілей, яка має визначену структуру, сукупність правових норм, методів, засобів, інструментів державного впливу на об'єкт управління	Рудницька Р.М. Механізми державного управління: сутність і зміст / [Р.М. Рудницька, О.Г. Сидорчук, О.М. Стельмах] ; за наук. ред. М.Д. Лесечка, А.О. Чемериса. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2005. – 28 с. [18]
Федоренко В.Г.	система, що призначена для практичного здійснення державного управління та досягнення поставлених цілей, яка має визначену структуру, методи, важелі, інструменти впливу на об'єкт управління з відповідним правовим, нормативним та інформаційним забезпеченням	Федоренко В.Г. Політична економія : [підручник] / [В.Г. Федоренко, О.М. Діденко, М.М. Руженський та ін.] ; за наук. ред. В.Г. Федоренка. – К. : Алерта, 2008. – 487 с. [19]
Піхняк Т.А.	спосіб організації економічних відносин між державою і підприємствами, населенням, іншими країнами та міжнародними інституціями з метою стабілізації соціально-економічної ситуації в країні та створення передумов для економічного зростання	Піхняк Т.А. Проблеми механізму державного регулювання економічного зростання / Т.А. Піхняк. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Znphktei/2011_1/statti/pixnyak/pixnyak.htm [20]

соціальної стабільності, підвищення рівня глобальної конкурентоспроможності країни. Відповідно до цієї мети, можна сформулювати й основні завдання державного регулювання економіки України на даному етапі: забезпечення стабільного економічного зростання та розвитку; досягнення повної, ефективної та продуктивної зайнятості трудових ресурсів, нарощування трудового потенціалу; створення прозорого та справедливого перерозподілу доходів населення й зменшення соціальної напруженості; досягнення й послідовне підвищення економічної ефективності в країні; збалансу-

вання зовнішньоторговельного балансу країни, забезпечення стабільності цін і грошей, раціоналізація природокористування, подальший інституційний розвиток. Здійснення зазначених завдань сприятиме створенню необхідних умов для економічного розвитку та вирішення соціальних проблем. Досягнення мети та реалізація поставлених завдань державного регулювання економіки вимагає певних дій, використання різних способів впливу, що досягається за допомогою використання різноманітних методів державного регулювання. У сфері державного регулювання економіки застосовують

Рис. 2. Сутність державного регулювання витратами підприємницького сектору (промислового комплексу)

Джерело: розроблено автором

Таблиця 2

Класифікація методів державного регулювання економіки

Критерій класифікації	Види	Методи
Форма впливу на суб'єктів	Прямі	<ul style="list-style-type: none"> – визначення стратегічних цілей розвитку економіки; – державне цільове фінансування; – надання цільових дотацій; – встановлення та обмеження цін; – встановлення квот на виробництво, ввезення і вивезення продукції; – ліцензування діяльності та операцій з експорту та імпорту; – проведення державної експертизи та встановлення державних стандартів; – встановлення нормативних вимог до якості та сертифікації технологій і продукції і т. ін.
	Опосередковані	<ul style="list-style-type: none"> – встановлення системи податків, рівнів оподаткування, пільг в оподаткуванні, диференціювання податків; – надання пільг у кредитуванні; – маніпулювання обліковою ставкою, ставкою рефінансування; – регулювання валютного курсу національної грошової одиниці; – митне регулювання експорту й імпорту; – встановлення валютних курсів та умов обміну валют тощо.
Спосіб реалізації	Правові	прийняття законодавчих та нормативних актів, передбачаючи механізми їх реалізації та контролю за виконанням.
	Адміністративні	квотування, лімітування, ліцензування, нормування, стандартизацію, державні замовлення тощо.
	Економічні	<ul style="list-style-type: none"> – фінансово-бюджетне регулювання, – грошово-кредитне регулювання, – цінове регулювання; – валютне регулювання.

Джерело: складено автором за [22]

правові, адміністративні, економічні, а також специфічні методи, які до того ж класифікуються на прямі та непрямі.

Сучасні дослідники звертають увагу на множинність цілей державного регулювання економіки, а саме: досягнення збалансованого зростання економічної системи, вирішення соціально-економічних проблем розвитку національної економіки, забезпечення ефективного функціонування ринків, реалізація пріоритетів державної економічної політики та низка інших [7, с. 66]. Л. Дідківська та Л. Головка наголошують на чотирьох головних цілях державного регулювання економіки, а саме: 1) раціональне використання ресурсів; 2) стабільний розвиток національної економіки; 3) забезпечення конкурентоспроможності товарів на зовнішньому ринку; 4) реалізація соціальних цілей розвитку суспільства [9, с. 38]. Основна цільова функція державного регулювання обумовлюється особливостями об'єкта регулювання, проблемами його розвитку та методами їх вирішення.

Підсумовуючи вищевикладене, на основі групування концептуальних положень щодо сутності державного регулювання економіки з урахуванням системного, структурного та процесного підходів, можемо запропонувати авторське бачення сутності державного регулювання витратами підприємницького сектору (промислового комплексу) (рис. 2).

В поняття методів державного регулювання економіки традиційно включають способи впливу держави на суб'єктів ринкової економіки з метою забезпечення сприятливих умов їх ефективного функціонування відповідно до прийнятої економічної політики держави [21, с. 117]. В більш загальному визначенні методами державного регулювання є сукупність способів, прийомів та засобів державного впливу на об'єкт регулювання для вирішення цільових завдань [21, с. 121].

Сучасні дослідники методи державного регулювання економіки поділяють на методи прямого і непрямого впливу.

Співвідношення прямих і непрямих, адміністративних і економічних методів у регуляторному механізмі, а також раціональний ступінь державного регулювання не є статичними; вони змінюються, розвиваються та вдосконалюються.

На думку В. Лисюка, разом із еволюцією суспільства відбувається постійне коректування засобів і механізмів державного регулювання, внаслідок чого воно стає більш цілеспрямованим, адресним, багатоаспектним, різноманітним і прагматичним [23, с. 26]. Тому важливо не тільки досягти збалансованого співвідношення методів, а й забезпечити гнучкість такого поєднання залежно від зміни кон'юнктури ринку, векторів впливу внутрішніх і зовнішніх чинників на функціонування ринкової системи.

Висновки. Отже, об'єднавши основні ознаки державного регулювання витратами підприємницького сектору за всіма трьома підходами, сутність авторського визначення полягає в

тому, що державне регулювання витратами підприємницького сектору є системною сукупністю взаємопов'язаних методів і засобів для здійснення заходів підтримуючої, компенсаційної та регулюючої діяльності держави в процесі цілеспрямованого впливу на формування витрат підприємницького сектору.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Кіп Віскузі В. Економічна теорія регулювання та антимонопольна політика: пер. з англ. / [Кіп Віскузі В., Дж.М. Вернон., Дж.Е. Гарінгтон]. – К.: Основи, 2004. – 1047 с. – С. 3.
2. Козаченко Г.В. Управління витратами підприємства: [монографія] / [Г.В. Козаченко, Ю.С. Погорєлов, Л.Ю. Хлапюнов, Г.А. Макухін]. – К.: Лібра, 2007. – 320 с.
3. Партин Г.О. Управління витратами підприємства: концептуальні засади, методи та інструментарій: [монографія] / Г.О. Партин. – К.: УБС НБУ, 2008. – 219 с.
4. Турило А.М. Управління витратами підприємства: [навч. посібник] / [А.М. Турило, Ю.Б. Кравчук, А.А. Турило]. – К.: Центр навч. літератури, 2006. – 120 с.
5. Цал-Цалко Ю.С. Витрати підприємства: [навч. посібник] / Ю.С. Цал-Цалко – К.: ЦУЛ, 2002. – 656 с.
6. Череп А.В. Управління витратами суб'єктів господарювання. Ч. I: [монографія] / А.В. Череп – 2-е вид., стереотип. – Х.: ВД «ІЕЖЕК», 2007. – 368 с.
7. Нікішина О.В. Концептуальні засади державного регулювання інтегрованого зернового ринку / О.В. Нікішина // Економіка харчової промисловості. – 2014. – № 1(21). – С. 64–72.
8. Державне регулювання економіки: [навч. Посібник] / [С.М. Чистов, А.Є. Никифоров, Т.Ф. Куценко та ін.] – К.: КНЕУ, 2000. – 316 с.
9. Дідківська Л.І., Головка Л.С. Державне регулювання економіки: [навч. посіб.] / Л.І. Дідківська, Л.С. Головка. – 4-вид., випр. – К.: Знання, 2004. – 213 с.
10. Кундицький О.О. До питання про сутність державного регулювання економіки / О.О. Кундицький // Науковий вісник. – 2006. – Вип 16.2. – С. 302–307.
11. Санахметова Н.О. Поняття державного регулювання підприємництва / Н.О. Санахметова // Українське комерційне право. – 2005. – № 6. – С. 10–17.
12. Кравець І.М. Правове становище суб'єктів організаційно-господарських повноважень: [монографія] / І.М. Кравець – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 240 с.
13. Гарагонич О.В. Теоретичні питання державного регулювання господарської діяльності / О.В. Гарагонич // Збірник матеріалів I Всеукр. наук. – практ. Інтернет конференції, 3 10 лютого 2010 р. – Луганськ. 2010 р. – С. 35–40.
14. Атаманчук Г.В. Теорія державного управління [Текст]: курс лекц. / Г.В. Атаманчук. – 3-е изд., доп. – М.: ОМЕГА-Л, 2005. – 584 с.
15. Бакуменко В. Д. Виявлення комплексу проблем державного управління процесами європейської та євроатлантичної інтеграції України, розробка пропозицій щодо вдосконалення системи державного управління цими процесами: наук.-дослід. роб. / В.Д. Бакуменко, Д.О. Безносенко. – К.: НАДУ; Центр навчання і досліджень з європейської та євроатлантичної інтеграції України. – 41 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.napa-eurostudies.org.ua/2-2.rtf>
16. Кравченко О.М. Теоретичні підходи до визначення поняття «механізм державного управління» / О.М. Кравченко // Державне управління: удосконалення та розвиток: елек-

- трон. наук. фах. вид. – 2009. – № 3. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=56>
17. Малиновський В.Я. Державне управління : [навч. посіб.] / В.Я. Малиновський. – вид. 2-ге, доп. та переробл. – К. : Атіка, 2003. – 576 с.
 18. Рудницька Р.М. Механізми державного управління: сутність і зміст / [Р.М. Рудницька, О.Г. Сидорчук, О.М. Стельмах] ; за наук. ред. М.Д. Лесечка, А.О. Чемериса. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2005. – 28 с.
 19. Федоренко В.Г. Політична економія : [підручник] / [В.Г. Федоренко, О.М. Діденко, М.М. Руженський та ін.] ; за наук. ред. В.Г. Федоренка. – К. : Алерта, 2008. – 487 с.
 20. Піхняк Т.А. Проблеми механізму державного регулювання економічного зростання / Т.А. Піхняк. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Znphktei/2011_1/statti/pixnyak/pixnyak.htm
 21. Національна економіка : [навч. посіб.] / [А.Ф. Мельник, А.Ю. Васіна, Т.Л. Желюк, Т.М. Попович] ; за ред. А.Ф. Мельник. – К. : Знання, 2011. – 463 с.
 22. Гриньова В.М., Новікова М.М. Державне регулювання економіки : [підручник] / В.М. Гриньова, М.М. Новікова. – К. : Знання, 2008. – 398 с.
 23. Лысюк В.М. Воспроизводственная функция товарных рынков / В.М. Лысюк. – Одесса: ИПРЭЭИ НАН Украины, 2011. – 225 с.